

Rodni kraj i vlastiti korijeni vole se i ne zaboravljaju

Autor Administrator
Saturday, 28 June 2008

RODNI KRAJ I VLASTITI KORIJENI VOLE SE I NE ZABORAVLJAJU

Kliknite na sliku da poveæate Predgovor

Rodni kraj je svakom èovjeku drag, ma gdje se nalazio, i ma kako bio malen, zabitan i beznaèajan. Za svoj kraj se ljudi zanimaju i o njemu æele èuti saznati što više, te to i drugima priopæiti. Mnogi se, isto tako, zanimaju za svoje porijeklo i korijene, i istraæuju svoju lozu. Takav je sluèaj i sa mnom, piscem ovih redaka, a vjerujem i onih kojima je ova knjiga namijenjena. Stoga sam se dao na prikupljanje i sreðivanje podataka o svom rodnom kraju: o selu Stranjanima, u kojem sam roðen i proveo najranije godine djetinjstva, i o susjednom selu Matoševcima, iz kojega mi je majka rodod, i u koje sam kao dijete èesto odlazio rodbini s majèine strane.

Neposredan povod za prouèavanje prošlosti i za prikupljanje podataka i informacija o Stranjanima i Matoševcima prije svega je æalosni dogaðaj progona æitelja tih sela godine 1995., provedenog od strane srpskih ekstremista i nacionalista novostvorene Republike Srpske s ciljem "etnièkog èišæenja". Tada su ta dva, nekad æiva, potpuno hrvatska i katolièka sela, sasvim opustjela, kuæe opljaèkane i devastirane, ili potpuno porušene, ili su djelomice bile naseljene pridošlim srpskim izbjeglicama iz drugih krajeva Bosne i Hercegovine, najviše iz Glamoèa i Kupresa. Pet - šest godina kasnije u Stranjane i Matoševce se iz Hrvatske povratio neznatan broj prognanika, a buduæi da se radilo samo o starijim osobama, nije to obeæavalo nikakve perspektive za oporavak. A da se o Stranjanima i Matoševcima i nekadašnjim njihovim æiteljima: katolicima i Hrvatima, ne bi izgubio svaki trag i uspomena, te da se za buduæa vremena i naraštaje saèuvaju barem fragmentarni podaci o njima, odluèio sam napisati i objaviti ovu knjigu. Buduæi da uz Stranjane i Matoševce nije vezano ništa osobito ni vaæno, a što bi pobuðivalo šire zanimanje, neæemo o njihovoj prošlosti naæi drugih napisa i zabilješki osim onih fra Jurice Šaliæa i Ante Orlovca, te podataka u sluæbenim crkvenim izvještajima i u æupnim maticama æupe Barlovci, otkad ona postoji, i kojoj Stranjani i Matoševci sada pripadaju. Jedino na temelju podataka iz tih crkvenih izvora bilo je moguæe prikazati demografsku i vjersku sliku Stranjana i Matoševaca u prošlosti, i iz njih izvuæi odreðene zakljuèke. Iako ova knjiga ne ide u daleku prošlost - zahvaæa tek period prvih desetljeæa 18. stoljeæa pa na ovamo - i nije ni izdaleka sveobuhvatna, ipak æe biti zanimljiva za Stranjanèane i Matoševljane, kako one malobrojne koji danas æive u svom rodnom kraju i na svojoj oèevini i djedovini, nakon što su se u njega vratili iz progonstva, tako i za najveæi broj onih koji tragièno i zatalno izgubiše svoj zavièaj, ali ne, nadam se, i sjeæanje na njega i na svoje korijene! Knjiga je, kako sam napomenuo, u velikom djelu napisana na temelju podataka koji su se mogli crpsti iz matiènih knjiga æupe Ivanjska, odnosno Barlovci. U prikazivanju poljodjelstva i opisu seoskih domaæinstava u drugoj polovici 19. i u prvoj polovici 20. stoljeæa, kao i seoskih zanimanja i obièaja, pomoæ mi je pruæio Slavko Blaæeviæ, Stipin, iz Stranjana. Isto tako su prema njegovim sjeæanjima prikazane akcije koje su poduzimane od sredine 20.stoljeæa na gospodarskom unapreðenju spomenutih sela i njihovih stanovnika. I neka zbivanja iz novijeg, ratnog vremena, prikazana su prema Slavkovom kazivanju, kao i kazivanju pok. Mile Debeljaka i supruge Marice Debeljak, iz Matoševaca. Njima za pruæenu suradnju dugujem i izraævam posebnu zahvalnost! Zahvaljujem takoðer fra Tomislavu Brkoviæu za uloæeni trud oko grafièkog ureðivanja knjige, fra Ivici Orlovcu, gvardijanu franjevaèkog samostana Petriæevac, za izdavanje knjige, kao i æupniku barlovaèkom, fra Duji Ljevaru, i svima koji su novèano ili na druge naèine pripomogli njezino objavljivanje .

Velimir Blaæeviæ
00/387/51/354-813

Za pitanja i naruèivanje: Velimir Blaæeviæ, Marije Dimiæ 4, 78000 BANJA LUKA, BiH Tel/Fax: